

Št. 5, maj 2016

Festijevje na Japonskem

ZLATI TEDEN

DAN OTROK

FESTIVAL AOI

VISEČE GLICINIJE

OKUS POMLADI: KATSUO IN TAKENOKO

JAPONSKI HOTELI

ŽIVJO! Z JAPONSKE

UVODNIK

Drage bralke, dragi bralci.

Pred vami je peta številka revije Življenje na Japonskem, ki je posvečena dogajanju v maju. Maj je na Japonskem zadnji prijetni spomladanski mesec, saj nato državo od juga zajame deževno obdobje, ki prinese oblačne in sive dneve s hladnim zrakom in visoko vlažnostjo. Maj je tudi začetek sezone tajfunov, ki traja vse do oktobra in doseže vrhunec v avgustu in septembru. Zaradi kasnejših slabih vremenskih obetov je tudi v maju veliko festivalov in praznovanj.

Mesec se začne s tako imenovanim zlatim tednom, ki ga številni Japonci izkoristijo za potovanje. V tem tednu so združeni različni dela prosti dnevi, tudi dan otrok, nekoč poznan kot dan dečkov, ki ga predstavljamo v tej številki. Na naslednjih straneh si lahko preberete še o festivalu Aoi, dih jemajočih visečih glicinijah v cvetličnem parku Ashikaga, spomladanskih jedeh in različnih vrstah hotelskih namestitev na Japonskem, od tradicionalnih do visokotehnoloških. V rubriki »Živjo! z Japonske« gostimo Jelisavo Dobovšek Sethna, jezikoslovko in univerzitetno profesorico, ki z družino že skoraj štirideset let živi na Japonskem.

Upamo, da bodo izbrane teme pritegnile vašo pozornost. V posebni prilogi o japonskih lutkah pa vas vabimo še v Pokrajinski muzej Maribor na razstavo »Japonske lutke – oblike molitve, utelešenja ljubezni«.

Obilo užitkov ob branju!

Veleposlaništvo Japonske

Uredništvo

Matej Črnjavič
Tanja Jakelj
Hironao Ohashi

Oblikovanje

Matej Črnjavič

Zlati teden

Začetka maja se veselijo vsi Japonci, saj se takrat se v enem tednu, ki ga imenujejo »zlati teden«, zvrstijo kar štirje prazniki, kar delovnim Japoncem omogoča daljše počitnice: dan Showa - obletnica rojstva cesarja Showa (29. april), dan sprejetja ustave (3. maj), praznik zelenja (4. maj) in dan otrok (5. maj). Vlaki, letališča in mestne znamenitosti so v tem času polni Japoncev, ki se vračajo v svoja rojstna mesta in turistov, ki izkoristijo ta čas za družinske počitnice, nekaj pa jih odpotuje tudi v tujino. Nastanitve v najbolj priljubljenih destinacijah na Japonskem so zato običajno polno zasedene že tedne vnaprej, velikemu povpraševanju pa je primerna tudi cena ostalih ponudb.

Dan otrok

Vsako leto 5. maja na Japonskem obeležujejo dan otrok ali *kodomo no hi*, ko otrokom zaželijo veliko zdravja in sreče. Ta poseben dan je bil nekoč posvečen samo dečkom (imenoval se je *tango no sekku*), zato so številni simboli in običaji tega dneva povezani s samurajsko tradicijo. Dečki še danes v svojih domovih v tednih pred praznikom razstavijo model samurajske opreme, javni kraji po vsej državi pa so okrašeni s papirnatimi krapi *koinobori*. Družine za svoje otroke pripravijo praznovanja, na katerih postrežejo riževe tortice *mochi* v hrastovih listih. Deklice imajo svoj dan marca, imenuje se *hina matsuri*.

Festival Aoi

Festival Aoi je eden od treh najbolj znanih festivalov v Kjotu in se odvija vsako leto 15. maja. *Aoi* je japonska beseda za cvetlico rožlin in festival se imenuje po rožlinovih cvetovih, ki jih nosijo člani procesije. Glavna posebnost festivala je velika parada, v kateri več kot 500 ljudi, oblečenih v aristokratskem slogu iz obdobja Heian (794–1185), hodi od cesarske palače do svetišča Kamo. Osrednja oseba procesije je *saio*, ki je bila tradicionalno mlada članica cesarske družine, ki je služila kot visoka svečenica v svetišču Kamo. V današnjem času za predstavnico *saio* vsako leto izberejo neporočeno žensko iz Kjota.

Viseče glicinije

Glicinije so na Japonskem avtohtona vrsta, ki jo poznajo pod imenom *fuji* (za razliko od gore Fuji je pri izgovorjavi naglašen drugi zlog), in so med najbolj priljubljenimi rožami Japoncev. Najbolj priljubljen kraj za občudovanje teh rož je cvetlični park Ashikaga v prefekturi Tochigi, ki je znan po svojem ogromnem nasadu visečih glicinij, ki so ga zasadili že leta 1870. Glicinije v parku Ashigaka so roza, vijoličnih in rumenih barv in se najbolj razcvetijo v začetku maja. Speljane so nad glavami obiskovalcev kot veliki dežniki, obiskovalci pa se lahko sprehodijo tudi skozi tunel iz glicinij.

Katsuo (črtasti tun) je riba, ki je osvojila japonske kuhinje. Je ena najbolj raznovrstnih rib, saj jo je možno pripraviti na različne načine. Ribi z značilnimi črtami na trebuhu spomladi migrirajo ob japonskih obalah od juga proti severu. Pravijo jim »prvi *katsuo*«. So osvežujočega in lahkega okusa. Jeseni se po isti poti vračajo s severa, imenujejo jih »vračajoči se *katsuo*«, so bolj mastne ter zato bogatejšega in bolj sočnega okusa.

Okus pomladi: *katsuo* in

takenoko

Takenoko, ki v dobesednem prevodu pomeni »otrok iz bambusa«, simbolizira pomlad bolj kot katera koli druga zelenjava. *Takenoko* je mehak vrh mladega bambusa, ki mora biti obran tik preden rastlina pokuka iz zemlje, sicer postane trd in zelen. Uporablja se pečen na žaru, kuhan z rižem, ocvrt na način *tempura* ali kuhan v juhah in enolončnicah.

Japonski hoteli

Ryokan so prenočišča v tradicionalnem japonskem stilu. Čeprav ne spadajo med cenejše možnosti nastanitve, so več kot le prostor za spanje, ponujajo namreč priložnost, da okusite tradicionalni japonski način življenja in pregovorno gostoljubnost. Gostje namreč spijo na futon posteljah na tleh iz *tatamija* (podloge, tkane iz riževe slame), ob jutrih pa uživajo v prvovrstnem japonskem zajtrku, ki vsebuje sezonske in lokalne posebnosti. Ker se veliko *ryokanov* nahaja v območju naravnih kopališč *onsenov*, lahko gostje uživajo tudi v topli japonski kopeli in občudujejo naravo, zato so ta prenočišča prljubljena tako med tujimi kot domačimi turisti.

V Nagasakiju so lani odprli prvi hotel, kjer ni niti enega človeškega zaposlenega. Imenuje se Henn-na Hotel, kar pomeni "čuden hotel". Goste ob prihodu sprejmejo robotska dinosavra in ženski humanoid, prtljago v sobo odpelje samodejni voziček, v sobo vas spusti sistem za prepoznavo obraza, v vsaki sobi pa čaka majhen robot, ki na ukaz prižge ali ugasne luč, zastre zavese, nastavi budilko ali pove, kakšno bo jutri vreme. Nočitev stane od 67 evrov naprej, kar je za japonske razmere res dobra ponudba. Hotel je del tematskega parka Huis Ten Bosch, ki skuša poustvariti Nizozemsko, vključno s festivalom tulipanov in mlini na veter.

Živjo! z Japonske

Besedilo in fotografije: Jelisava Dobovšek Sethna

Mesec maj se na Japonskem začne z zlatim tednom, ko se v enem tednu zvrstijo kar štirje prazniki. Veliko ljudi si vzame cel teden dopusta, podajo se na izlete in krajša potovanja ali obišejo sorodnike. Skratka povsod na cestah in vlakih so velike gneče, prometni zastoji s 30 do 40 km dolgimi kolonami so običajne za ta čas. Zlati teden zaključimo 5. maja s praznikom dečkov, oz. po novem praznikom otrok, ko družine z dečki razobesijo *koinobori* praporje v obliki krapov, ki ponazarjajo moč in pogum.

V Tokiu živim z družino že skoraj 40 let. Po poklicu sem jezikoslovka in univerzitetna profesorica. Na tukajšnjih univerzah (TUFS, Rikkyo, Todai) že skoraj 20 let vodim tudi program slovenskega jezika in kulture, ki se ga je do danes udeležilo okoli 300 japonskih študentov. Poleg univerzitetnega dela vodim dejavnosti mednarodne organizacije Linguapax Asia, ki podpira in se zavzema za jezikovno raznolikost in jezikovno ekologijo. Sem tudi predsednica Slovensko-japonske prijateljske skupine, ki združuje Slovence in prijatelje Slovenije na Japonskem. Organiziramo družabne dogodke, npr. martinovanje, pustno zabavo, kulturni praznik, pohode v hribe, literarni in filmski krožek, itd.

Pokrajinski muzej Maribor

JAPONSKE LUTKE

5. 4. – 5. 6. 2016

Razstava predstavlja najbolj značilne japonske lutke, od tradicionalnih z izvorno pomensko funkcijo v še živih šegah do sodobnih, ki so interpretacija današnjih umetnikov. Na Japonskem so bile lutke že od nekdaj del vsakdanjega življenja. Odražajo običaje te dežele in prizadevanja njenih prebivalcev, odslikavajo tipične regionalne značilnosti in so se skozi stoletja razvile v številne raznolike oblike. Vsaka lutka ima določen pomen in namen, ki jo povezuje z življenjem. Beseda lutka se navadno po japonsko prevaja z *ningyo*, kar pomeni človeška figura. Tradicionalna naklonjenost lutkam je prispevala k prepričanju, da lutke niso samo igrače za otroke, temveč tudi umetniška dela, ki jih je treba ceniti, razstavljeni in občudovati. Razstava poleg lutk, ki so del japonskega vsakdanjika, prikazuje tudi lutke iz prizorov tradicionalnih japonskih gledališč *nō*, *kabuki* in *bunraku*.

